

Istenfélelem megelégedéssel

Időpont: Szentháromság ünnepe utáni 15. vasárnap – 1954. szeptember 26.

Alapige: 1Tim 6,6–11

„De valóban nagy nyereség az Istenfélelem, megelégedéssel: mert semmit sem hoztunk a világra, világos, hogy ki sem vihetünk semmit; de ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele. A kik pedig meg akarnak gazdagodni, kísértetbe meg törbe és sok esztelen és káros kívánságba esnek, melyek az embereket veszedelembé és romlásba merítik. Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme: mely után sóvárogván némelyek eltávolodtak a hittől, és magokat általszegeztek sok fájdalommal. De te, óh Istennek embere, ezeket kerüld; hanem kövessed az igazságot, az istenfélelmet, a hitet, a szeretetet, a békességes tűrést, a szelídséget.”

A mai szentlecke úgy hangzik, mint tanítás a megelégedésről, Pál apostol ajkán azonban bizonyágtétellel válik ez a tanítás. Nem költői szólam nála a többes szám első személy, melyben mondanivalóját megfogalmazza, hanem mondatai mögött tényleg ott áll ő maga is egész lényével. És nem szóközi fogás az egyes szám második személy, melyben felszólítását megfogalmazza, hanem egy élő személy áll előtte, míg ír, Timótheus, a kedves tanítvány. Így válik a mai szentlecke lelkipásztori bizonyágtétevé beszélgetéssé Pál és Timótheus között. Bárcsak azzá lenne most is Isten és teközötted!

Az igében nem egy gazdag ember prédikál a megelégedésről egy szegénynek. Legtöbbször ugyanis ez szokott lenni az eset. Akinek mindene megvan, aki a saját bőrén még sohasem tapasztalta a szorongató ínséget, az szóközol kegyes szólamokkal a szükségben levőnek arról, hogy meg kell sorsunkkal elégedni. Pál szegény ember. Ismerős nemcsak a jóllakással, hanem az éhezéssel is, nemcsak a bővelkedéssel, hanem a szűkölködéssel is (Fil 4,12). Neki senki sem vetheti szemére: Könnyű neked megelégedettné lenni, mikor mindened megvan! Súlyja van tehát annak, amikor ő mondja: „...én megtanultam, hogy azokban, a melyekben vagyok, megelégedett legyek.” (Fil 4,11) Úgy néznek rá, mint valami irigylésre méltó gazdag emberre: Bizony, nagy nyereség a megelégedés! A megelégedett ember boldog ember.

Így is van. A boldogság nem külső körülményeink alakulásának függvénye, hanem attól függ, hogy igényeink és azok kielégülésének lehetősége között milyen nagy a szakadék. Ha ez a szakadék kicsi, vagy egyáltalában nincs, ha igényeink kielégülhetnek, akkor itt a boldogság. Ha ez a szakadék megvan és nagy, akkor itt a boldogtalanság, mert sohasem tudjuk elérni azt, amire vágyunk. Boldogságunkban tehát igen nagy szerepe van az igényeinknek. A nagy igényű ember boldogtalan. Ki vágyait kevesebbre méri, kevesebbbe is éri. Hiszen akkor igen egyszerű a boldogság kérdése – mondhatná valaki. Egyszerűen le kell szállítani az igényeinket. Meg kell elégedni azzal, amink van, s kész a boldogság. Az a baj azonban, hogy épp ez nem megy. A megelégedés nehéz lecke. Pál is azt mondja, hogy úgy kellett neki megtanulnia (Fil 4,11). Nehézzé teszi az ábrándozás. Melyikünk nem álmodozott még azon: Ha én egyszer gazdag lennék! Melyikünk nem színezett még ki magának egy színes mesevilágot, mely valóság lehetne: Ha én egyszer megnyerném a főnyereményt! Nehézzé teszi a megelégedést az önteltségünk is. Sérelmezzük azt, amit az élettől kapunk. Többre érezzük magunkat jogosultnak. És különösen is nehézzé teszi a megelégedést csúnya irigy természetünk, melynek mindig rosszul esik az, ami másnak van.

Ezért nem megy a saját erőnkéből a megelégedés. Pál is akkor, mikor a filippibeliekhez írt levelében erről a kérdéstről ír, akkor írja le ezt a hatalmas kijelentést: „Mindenre van erőm a Krisztusban, a ki engem megerősít.” (Fil 4,13) Csak Krisztusban van erő ahhoz, hogy az ember megelégedett legyen. A mai igében is ezt üzeni: „...valóban nagy nyereség az Istenfélelem, megelégedéssel...” Istenfélelem és megelégedés. A kettő együtt. Csak az istenfélő ember lehet megelégedett.

1. Csak az istenfélő ember megelégedett, mert tudja, hogy minden kegyelem.

Kicsoda az istenfélő ember? Azt szokták felelni erre a kérdésre: Aki hisz Istenben. Igen ám, de sok ember állítja, hogy hisz Istenben, az élete azonban arról tesz bizonyágot, hogy édeskeveset törődik Istennel. Nem minden istenhívő istenfélő. Az istenhítből ott lesz istenfélelem, ahol a hit belenyúl az ember életébe, és elkezd formálni azt. Ez a formálás pedig rendszerint azzal kezdődik, hogy az az ember, aki hisz Istenben, elkezd nem hinni önmagában. Beképzelt jósága összeomlik, mint egy kártyavár. Utolérik a bűnei, a holt cselekedetek rettentő súllyal nehezeden lelkismeretére. Rájön arra, hogy nem csak bűnei vannak, hanem mindenestől bűnös, elveszett és elkárhozott ember, aki Istentől büntetésnél egyebet nem

érdemel. Az istenhívó sokszor csak idáig jut el szép énekünk éneklésében: „Én Istenem!”, az istenfélő azonban folytatja is, így: „én bűnös ember...” Az istenfélő tudatában van annak, hogy ha Isten igazsága és szentsége szerint bánnék vele, akkor nem volna életében egyetlen mosoly, nem volna egy egészséges pillanata, korgó gyomorral, éhségtől kopogó szemekkel rongyokban nyomorogna, míg el nem jön érte a halál, hogy utána meg a kárhozat örök szenvedése következzen. Hogy nem így van, holott így kellene lenni, az kegyelem. Az istenfélő ember tehát tudja, hogy kegyelemkenyéren él. A szó szoros értelmében minden falat kenyér, mely asztalára kerül, minden korty ital, mellyel szomját elveri, minden darab ruha, melyet magára ölthet, a fedél a feje fölött, az egészség testében... minden, minden kegyelem. Aki pedig kegyelemkenyéren él, annak semmihez sincs joga. Az köszönje meg, amit kap, s elégedjék meg vele, sőt mi több, legyen hálás érte!

Így néz az istenfélő ember a sorsára. Így nézel te is? Ha valaki azt kérdezi tőled: Hogy vagy?, tudsz-e erre a kérdésre őszintén így felelni: Köszönöm, jól, sokkal jobban, mint megérdemelném!

2. *Csak az istenfélő ember meglegedett, mert tudja, hogy minden e földön csak elmulandó.*

„Mert semmit sem hoztunk a világra, világos, hogy ki sem vihetünk semmit...” folytatja az apostol. Ezekkel a szavakkal átpásztázza tekintete az egész életet, mégpedig nem csak a bölcsőtől a koporsóig tartót. Szerinte a bölcsőbe is már érkezünk valahonnan, s a koporsóban is indulunk valahová. Pál apostolnak tehát, mint minden istenfélő embernek látóhatára az örökkévalóság. Ebben a látóhatárban egészen más értéke van a földi javaknak, mint ha csak a születéstől a halálig terjed a látóhatárunk. Ebben az összefüggésben az életnek csak egy parányi szakaszában játszik szerepet a földi jó. Úgy néz rá, mint az utas ember, aki helyet keres a vonaton. Jó, ha akad kényelmes hely, de ha nincs, akkor sem dől össze a világ. Az a fontos, hogy felférjünk a vonatra, s célhoz érjünk.

Ebben az összefüggésben értelmetlennek látszik minden vagyonszerzés. Kár érte törni magunkat. A nagy rabló, a halál, úgymint mindenből kifoszt. Ha azonban azt gondolnók, hogy mindennek következtében az istenfélő ember könnyelmű lesz, akkor elfelejtkezünk ennek a látásnak egy nagyon fontos következményéről. Semmi sem a miénk, mert minden Istené. Mi csak sáfárok vagyunk. A sáfároknak pedig egyszer el kell számolni. Ezzel egyszerre elének áll, hogy a vagyonszerzés nemcsak élvezet, hanem felelősség is. A felelősséget pedig nem nagyon óhajtozza az ember. Így válik az istenfélő ember belsőleg szabaddá a földi javaktól, s ezért tud meglegedni azzal, amije van.

3. *Csak az istenfélő ember meglegedett, mert tudja, hogy jól tudja mennyei Atyánk, mire van szükségünk.*

Az istenfélő ember mindent Isten kezéből vesz, földi sorsát is. Jézus Krisztus érette átszögezett kezében ezt az isteni kezet jószágos, kegyelmes atyai kéznek ismerte meg. Azóta gyermeki lelkülettel tudja minden gondját reá vetni. Jól tudja mennyei Atyánk, mire van szükségünk, s aki Fiának nem kedvezett, hanem értünk odaadta, mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk, ami szükséges? Ez az Atya arra is megtanított, hogy milyen kevés szükséges az embernek. Pál azt mondja, elég az élelem és a ruházat. A Miatyánk azt tanítja, hogy a mindennapi kenyérnél többre vágyódnunk sem kell. Jézus maga is kevéssel beérő szegény ember volt. A nagy vendégségen, mely után királlyá akarták tenni, akkor sem adott mást a sokaságnak, mint kenyeret és száraz halat. Ezért hiszi az istenfélő ember, hogy mindene megvan, amire szüksége van, s hogy nincs szüksége arra, amije nincs. Ezért meglegedett. Áll-e rám is mindez?

4. *Csak az istenfélő ember meglegedett, mert tudja, hogy a földi javak, a mammon milyen veszedelmet rejteget.*

Ezt a veszedelmet így rajzolja az apostol: „A kik pedig meg akarnak gazdagodni, (...) magokat általszegeztek sok fájdalommal.” (9–10. v.) A mammon olyan, mint a tűz. A legjobb szolga, de a leggonoszabb úr (Carlyle). Tör, az ördög kelepcéje. A kelepcébe mindig csalétket tesznek. Valamit, amit az állat nagyon szeret. A hasán, a kívánságain keresztül fogják meg. Az ördög a vagyont teszi be a kelepcéjébe, s ezen át fogja meg az embert. Vigyázz tehát! Kelepce! Rámegy a boldogságod, általszegezed magad sok fájdalommal. Rámegy a hited. Gondjaid támadnak. A gondok pogánnyá tesznek (Mt 6,31–32). A felburjánzott gondok megölik az igét (Mt 13,22), s eltévelyedsz a hittől. Rámegy az üdvösséged, mint a gazdag ifjúé, vagy Anániásé és Safiráé. Kerüld tehát a pénz szerelmét, az elégedetlenséget, menekülj előle, s keresd a Krisztus szerelmét, az istenfélelmet meglegedéssel. A pénz szerelme minden rossznak gyökere. Krisztus szerelme minden jónak gyökere. Ámen.